

UR PRESS- DEBATTEN

Familjerådgivningen

anslutning till propositionen om familjerådgivningen — som refereras i detta nummer — i pressdebatten i denna fråga varit livlig.

Stockholms-Tidningen är som många remissinstanser, däribland bl. a. Sveriges Läkarförbund, tveksam om det lämpliga i ett sammanhållande av abortförebyggande verksamhet och rådgivningen i samlivsfrågor. Förslaget om försäkringsverksamhet just av denna anledning kommit till utvärdering:

och det är gott och väl. Men envar huvudman får frihet att själv bestämma hur en familjerådgivande verksamhet skall organiseras. Och det skall stor självövervakning till hos huvudmännen för att kunna motstå frestelsen att enbart pröva den billigare och på sitt sätt enkla vägen med gemensam rådgivning.

Det är emellertid rädda för att utvecklingen kommer att visa att de "helt vanliga" människorna med uppföds- och samlevnadsbekymmer i det längsta drar sig tillbaka till "abortbyråerna". Dumt? Ja visst. Men mynningsklart. Om familjerådgivningen skall bli det som den får man fara varligt fram och akta sig för att rensa i starten blanda ihop den med för dessa kategorier kommande saker.

Även mot måste givetvis effektiva samarbetsformer skapas mellan abortbyråerna, den barnpsykiatriska rådgivningen och familjerådgivningen.

Om kompetenskraven hos familjerådgivarna diskuteras:

Det är självklart att kompetenskraven skall ställas högre. Men åtminstone under en övergångstid måste vi räkna med brist på kvalificerat folk. Därför skall man inte bli sig blind på de formella meriterna, menar fru Lindström. Det kan finnas lämpligt folk som erfarenhetsriktigt skaffat sig kvalifikationer för yrket vilka gott väl kompenserar bristen på en eller annan betygssifra. I kompetensvillkoren bör också denna sida av verkligheten beaktas.

Tidningen Arbetet skriver beträffande huvudnärskapet:

Propositionen anknyter till kommitténs förslag att städerna utanför landsting blir huvudför verksamheten. Det är utan tvekel en ändamålslös lösning. Statsbidrag kommer att utgå efter samma principer som inom den psykiatriska barn- och ungdomsvården. Det finns inga skäl att tro att några kronor

mer eller mindre i statsbidrag har någon större inverkan på landstingens intresse att engagera sig på detta område; familjerådgivning, abortförebyggande verksamhet och psykisk barn- och ungdomsvård är tre närstående uppgifter, som det är naturligt att landstingen tar hand om.

Dagens Nyheter tar också upp kompetenskraven för personalen:

Hur snabbt familjerådgivningen skall kunna byggas ut är i hög grad en fråga om tillgången på kompetent personal. Enligt utredningsförslaget bör man av dem som skall ha hand om den direkta rådgivningen kräva examen vid socialinstituten sociala linje och dessutom en viss mentalhygienisk utbildning. Detta torde i verkligheten få betecknas som ett minimum. Utan gedigen utbildning riskerar en familjerådgivare att begå allvarliga fel, att göra större skada än nytta. Om uppgifterna läggs i händerna på personal utan tillräcklig kompetens, kan det dessutom bli svårt att sedan vrida verksamheten över på rätt bog. Föredragande statsrådet avböjer emellertid att uppställa några formella kompetenskrav. Den personliga lämpligheten måste, framhåller hon, tillmätas stor betydelse "bland annat med hänsyn till den alltmera accentuerade personalbristen på detta område". Det är svårt att inse hur personalbristen kan göra "den personliga lämpligheten" viktigare än den eljest skulle vara. Hänvisningen till denna är såvitt man kan se endast en formel varmed fru Lindström söker ursäkt frånvaron av klara kompetensnormer. Det kan tilläggas att kravet på sådana givetvis inte hindrar att dispens kan och bör ges i särskilda fall.

Även *Svenska Dagbladet* diskuterar den viktiga kompetensfrågan.

Statsrådet understryker att rådgivningen måste vara kvalificerad, men tyvärr är hon inte konsekvent, eftersom hon är beredd att göra avkall på kravet på gedigen utbildning för den engagerade personalen. Kommittén hade tänkt sig att på en rådgivningsbyrå skulle finnas minst två välutbildade kuratorer jämte läkarkonsulter; dessutom skulle vid behov särskilda experter, t. ex. jurist eller präst, kunna anlitas. Fru Lindström skjuter den "personliga lämpligheten" i förgrunden på ett sätt som låter förstå att hon inte är så noga med den lämplighet som kommer av gedigen utbildning. Man bör, menar hon, ta hänsyn till den alltmer accentuerade personalbristen och inte låta "de formella kraven" utestänga "kvalificerade krafter" från yrket.

Naturligtvis finns det ingen motsättning mellan "formella krav" och kvalifikationer i övrigt. Vad som behövs är en kombination av fallenhet för yrket och god utbildning. Det vore verkligen illa om familjerådgivningen skulle anförtros åt låt vara välmenande men i grunden okunniga personer. Resultatet skulle närmast bli ett av samhället auktoriserat kvacksalveri, som den hjälpsökande allmänheten vore allt annat än betjänt av. Riksdagen bör bestämt säga ifrån, att kvalitetskravet under inga omständigheter får uppges.

Tidningen är skeptisk emot statsrådets förslag om försöksverksamhet.

Inte desto mindre finner statsrådet, efter att ha hänvisat till remissopinionen, att man bör "undvika att nu

låsa fast den familjerådgivningsverksamhet, vars uppbyggnad kan bli aktuell under 1960-talet, vid den ena eller andra angränsande verksamheten". Det hade varit bra om det stannat vid detta. Statsrådet har emellertid i ett yttrande av medicinalstyrelsen sett en chans att undgå total kapitulation: man kan, menar hon, göra "modellförsök" med bl. a. familjerådgivning i anknytning till abortrådgivningen.

Det kan man — men man bör inte. Det finns ingen anledning att ens i liten skala pröva vad en förkrossande remisskritik dömt ut.

Ny Tid diskuterar bl. a. personalens utbildning.

Men i detta sammanhang, när det gäller att av en rad komplicerade pusselbitar få fram en helhetsbild av konflikterna inom en familj, där psykologiska, ekonomiska och sociala orsakssammanhang snos samman, förstår man knappast hur en ren lekman skall kunna klara uppgiften. Den kräver inte bara omfattande kunskaper på det sociala och psykologiska fältet utan också praktiska erfarenheter på samtals- och rådgivningsteknikens område. Det finns ingen anledning att väcka till liv uppfattningen att teoretiska kunskaper och praktisk lämplighet står i motsatsställning. Där skulle man önskat en något klarare skrivning i propositionen.

Hellre än att man riskerar mindre lämpliga familjerådgivare eller för liten kader, är det bättre att vänta några år, anser tidningen.

Födelsekontroll

I den aktuella debatten om befolkningspolitiken framhåller *Stockholms-Tidningen* i en ledare vikten av en effektiv befolkningspolitik med födelsekontroll i överbefolkade länder. Det är emellertid känt, vilket icke framkommer i ledaren, att den kommunistiska regimen i Kina med dess befolkning på minst 600 milj. människor och med ett årligt tillskott av cirka 12 milj. icke accepterar principerna om en planerad och begränsad befolkningstillväxt.

Den japanska regeringens propaganda och åtgärder i födelsekontroll har lämnat så glänsande resultat att i talet nyfödda barn i detta 90-miljonersland på 10 år glesades ner från 2,34 miljoner år 1949 till 1,58 miljoner år 1959. Dessa senare siffror är snart sagt jämförbara med Sveriges.

Naturligtvis kan en snabb strypning av födelsetal skapa svårigheter eftersom befolkningspyramiden blir svårt missbildad. Men den radikala befolkningspolitiken som den japanska regeringen har fört är likväl den enda som kan hindra landets invånare från en långsamt svältöd.

Världen är en enhet och världen och därmed Förenta nationerna står inför samma problem som dem som vi här på så framgångsrikt har visat sig kunna lösa.

Det kan så vara att Japan har bättre förutsättningar för att kunna föra en aktiv befolkningspolitik än andra överbefolkade länder har men icke i alla överbefolkade länder har man förstått att det måste föras en aktiv folkningspolitik.

Och det fanns en tid då i varje fall Japan trodde sig kunna lösa sina befolkningsproblem genom militär pension.

Rattfylleri och trötthet

Vissa amerikanska undersökningar och kärnförhållanden även i vårt land ger vid handen ett stort antal trafikolyckor, sannolikt avsevärt fler än de som kan härledas till alkoholkonsumtion, sammanhänger med överansträngning och trötthet vid rattan. Även i England har detta funnits vara fallet. Varje bilförare med någon farenhet känner problemet och har själv prövat riskerna. I en ledare under rubriken "Somna vid rattan" beröres frågan i *Aftonbladet*, som dock tar alltför lätt på våra möjligheter att genom vetenskaplig forskning utröna trötthetsgraden. Å andra sidan överskattar skribenten också möjligheterna att genom att vädja till föränsarskärl de oerfarna som det finns många av närvarande, få dem att själva inse sitt ansvar.

Nyhyttans Badanstalt

Fysikalisk-dietisk kurort

Storslagen bergslagsnatur — utmärkta promenadvägar — hög och torr barrskogsluft — sjukgymnastik — massage — bad.

Läkare: Dr G. Smårs.

Behandling av invärtes sjukdomar, mag- och tarmsjukdomar, hjärt- och blodtryckssjukdomar, reumatiska åkommor. Konvalescens och rekreation. Prospekt och upplysningar genom rumsbeställningen.

Tel. Järnboås 13.

OBS! Post- och järnvägsstation JÄRNBOÅS.

Om en person är fysiskt utmattad men ändå sätter sig vid ratten och kör, är han naturligtvis en lika olämplig bilförare som en berusad person. Möjligen kan onykterhet vid ratten ha kommit att accentueras väl mycket som orsak till bilolyckor — rätt ofta ser man i polisrapporterna att föraren slumrat till och kört av vägen eller på en annan bil med skador till liv och egendom som på följd. Fysiologisk forskning i detta intressanta ämne vore önskvärd. Då skulle det vetenskapligt kunna fastställas vid vilken trötthetsgrad faran inställer sig. Sedan kan man angripa problemet på ett praktiskt och effektivt sätt. Till dess att så sker får man uttala en förhoppning om att förarna besinnar sitt ansvar gentemot andra trafikanter och mot sig själva genom att inte ta ansvaret för en bilkörning då den fysiska konditionen inte är god.

Sjuksköterskorna

I anslutning till en interpellation i riksdagen rörande sjuksköterskebristen och de befarade öljorderna därav inom sjukvården har den livliga pressdebatten om sjuksköterskefrågorna fortsatt. *Dagens Nyheter* skriver bl. a.:

Väsentligt förbättrade löner för sjuksköterskorna är en förutsättning för att man inom rimlig tid skall komma till rätta med den nuvarande bristsituationen, därom var de tre frågeställarna med folkpartiledaren Ohlin i spetsen ense i gårdagens interpellationsdebatt. En sjuksköterska startar i åttonde lönegraden, vilket betyder 63 kronor i månaden i ortsgrupp 3. Timersättningen för en tillfälligt tjänstgörande sköterska är enligt vad som upplystes i debatten, kr. 4:75. Obetald övertidstjänstgöring förekommer i viss utsträckning. Det är uppenbart att dessa löneförhållanden inte är avpassade efter sjuksköterskornas utbildning och ansvarsställning.

På längre sikt är det givetvis främst genom ökad utbildning som behovet av sjuksköterskor kan tillgodoses. Sjukvården befinner sig i snabb expansion; enbart de sista senaste åren har antalet vårdplatser ökat med närmare 3.000. Under 1950-talet har det skett endast en terst obetydlig ökning av intagningen till sjuksköterskekolorna. Nyligen har emellertid utbildningskapaciteten förstärkts genom att två nya skolor inrättats, i Stockholms respektive Malmöhus län. Intagningen i hela landet kommer på kort tid att höjas från 1.500 till cirka 2.000 per år, enligt vad inrikesministern uppgav. Man kan endast beklaga att denna ökade utbildning inte kommit till stånd tidigare. Elevtillströmningen har varit och fortfarande god, och det borde från början ha stått klart att sjukvården och sjukvårdsutbildningen måste vecklas parallellt.

I en polemisk artikel i detta sammanhang angående *Göteborgs-Posten* bl. a.:

Statistik och siffrors mångfald är utomordentliga då man vill övertyga genom att förvirra. Men om diskussionen gäller allmänt kända och erkända förhållanden bör metoden användas med försiktighet. Det gjorde tyvärr inrikesminister Rune Johansson då han öste siffror efter andra kammaren i interpellationsdebatten för att visa att allt var tämligen väl beställt inom sjukvården. Siffrorna kunde inte förändra det faktum, att många

sjukhusavdelningar stängts och ännu fler hotas av stängning på grund av personalbrist.

Det kommer att dröja innan vårdbehovet kan tillfredsställas trots att det för närvarande finns två sökande på varje elevplats. Med det ringa förutseende, som kännetecknat regeringens politik, har man inte räknat med att ett intensivt sjukhusbyggande måste medföra ökat behov av sjuksköterskor. Inte heller har man förstått att en förkortning av arbetstiden har samma effekt. Resultatet är för sjuksköterskornas del, att de som är verksamma fått ökad och förlängd arbetstid, i stället för kortare. Arbetsersättningen täcker i många fall inte ökningen.

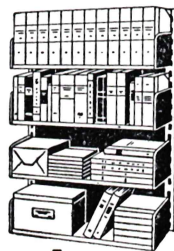
Diskretion och tystnadsplikt

I anledning av en rundfråga som företagits av Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning dryftar *Skånska Dagbladet* allmänhetens sekretesskrav och sambandet mellan detta och den tystnadsplikt som åligger vissa yrkesutövare och institutioner. Tidningen finner frågeställningarna "synnerligen intresseväckande".

För läkaren är det inte ovanligt att patientens krav på diskretion rörande personliga förhållanden kommer i skarp motsats till samhällets eller annan enskilds behov av information. I fråga om vissa smittosamma sjukdomar är läkaren ovillkorligen skyldig lämna uppgift om den sjuke, och då uppstår inget problem. Den vanligaste konfliktsituationen torde väl inträffa, då läkaren skall utfärda intyg eller avge utlåtande om patientens sjukdom till myndighet, försäkringsinrättning, arbetsgivare o. a. I vissa fall kan patientens rädsla för anmälan från läkaren till myndighet komma i strid med hans önskan eller behov att söka hjälp, och därigenom leda till en ödesdigert försening, som hindrar patienten från att söka vård vid ett så tidigt och ur behandlingssynpunkt gynnsamt

HYLLOR

praktiska
konstruktioner
för kontor
arkiv
bibliotek
butiker
laboratorier
privatinredn.

Sparrings

Stockholm Ö.
Försälj.-avd.: Karlavägen 89
Tel. 67 36 50 — 67 76 75

tillfälle som möjligt. Detta är t. ex. fallet med vissa sjukdomstillstånd (t. ex. epilepsi), som är speciellt farliga för motorfordonsförare. Här står mot varandra samhällets krav på säkerhet i trafiken och den enskildes rätt att i förtroende kunna vända sig till en läkare utan att riskera sitt körkort. I sådana fall föreligger icke anmälningsplikt för läkaren. Han har endast möjlighet att påkalla myndighets hjälp, när han själv inte anser sig kunna ta ansvaret för patientens välfärd.

Prästens tystnadsplikt är koncentrerad i det enskilda hemliga skriftermålet men omfattar allt vad han i förtroende fått del av från den, som hos honom sökt råd och hjälp. Detta innebär alltså, att vad man anförtrott åt en kyrkans tjänare är i gott förvar. Inte ens det grövsta brott är så allvarligt, att inte prästen har att omutligt bevara vad som i bikten sagts honom. Denna tystnadsplikt har ansetts så värdefull, att den garanterats med stränga straff.

I ett flertal lagar och författningar rörande socialvården finns bestämmelser om tystnadsplikt. Till skydd mot ett onödigt prisgivande av människors privatliv är den som har eller haft att syssla med fall inom samhällets barnvård, nykterhetsvård och egentlig socialvård förbjuden att obehörigen yppa vad han därvid erfarit. I den yrkesvägledande verksamhet, som den offentliga arbetsförmedlingen bedriver, föreligger en viss tystnadsplikt för vederbörande tjänsteman. Man har därvid velat förebygga, att omständigheter yppas till den arbetssökandes skada eller förklenande.

Socialförsäkringen och andra samhälleliga stödåtgärder åt enskilda personer har medfört kontrollkrav som allvarligt hotar att underminera den enskildes diskretionsrätt. I detta läge är otvivelaktigt bestämmelserna rörande tystnadsplikt i behov av en översyn. Icke för att ytterligare uppluckra den enskildes rätt eller omöjliggöra ett

förtroendefullt förhållande mellan den hjälpsökande och den som skall hjälpa utan för att fastställa var gränsen går för den expanderande offentliga kontrollens ingripande i privatlivet.

En annorlunda första maj

I *Metallarbetaren* skriver dess redaktör Gösta A. Svensson en ledande artikel om arbetarrörelsens första maj-firande. De gamla formerna har överlevt sig själva och redan länge varit föremål för betraktelser och kritik som dock inte innehållit några gångbara uppslag för framtiden. Ett försök göres nu i *Metallarbetaren* att komma med något nytt. Förslaget att samtidigt göra dagen till en glädjefest och en dag "till besinning och allvar" verkar dock svårt att realisera.

Reducera antalet första maj-möten! Kan det verkligen i detta kommunikationernas tidevarv vara rationellt att arrangera dåligt besökta möten på en rad platser runtom i vårt land? Gör t. ex. länsstaden till samlingspunkt för arbetarrörelsen i ett län, ett partidistrikt. Gör sedan första maj till en dag i glädjens och festens tecken, en dag till arbetets ära, en dag till besinning och allvar. Slå upp portarna till folkparken på vid gavel, engagera artister av klass, samla barn och ungdom till speciellt program och gör åtskilliga programinslag till både glädje och uppbyggnad för familjens alla medlemmar. Lagg så in vid lämpligt tidpunkt — väl arrangerat och stämningsfullt inramat — höjdpunkten i festprogrammet: Tale till rörelsens ära, till vår socialistiska idéns oskattbara och omistliga värden.

SOCIALMEDICINSK TIDSKRIFT

Redaktion och expedition: Villagatan 5, Stockholm Ö

Tel. 23 00 50 (växel). Postgiro 1179

Annonsavd.: Birger Jarlsgatan 117 A, Stockholm Va. Telefon 34 49 40

Redaktör och ansvarig utgivare: Dr Erik Husmark.

Redaktionssekreterare: Vakant.

Annonschef: Redaktör G. Suneson.

Återgivande helt eller delvis av originalartiklar ur SMT utan angivande av källan förbjöds.

ANNONSPRISER:

Omslagets andra och fjärde sida Kr. 350:—
Helsida „ 300:—

Halvsida Kr. 175:—
Kvartsida „ 90:—
mm-pris 90 öre pr enkel spalt

Spalthöjd 210 mm
Spaltbredd 70 mm
Sidans bredd 150 mm
(2 spalter)